

Prof. zw. dr hab. Stanisław Kasiewicz

Recenzja osiągnięć naukowo-badawczych oraz dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej, przygotowana na potrzeby postępowania habilitacyjnego dr Dawida Szutowskiego (dyscyplina: nauki o zarządzaniu i jakości)

Podstawą formalną przygotowania niniejszej recenzji było skierowane do mnie pismo Przewodniczącej Rady Awansów Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu prof. dr hab. Barbary Jankowskiej prof. UEP informujące, że Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów, na posiedzeniu w dniu 17 maja 2022 r. powołała mnie w charakterze recenzenta w skład komisji habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr. Dawida Szutowskiego w dziedzinie nauk społecznych, w zakresie dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Podstawą merytoryczną recenzji była dokumentacja przygotowana przez Habilitanta obejmująca: autoreferat, wykaz dorobku habilitacyjnego, teksty publikacji stanowiących cykl wskazany jako główne osiągnięcie naukowe. Recenzję sporządzono zgodnie z kryteriami oceny dorobku w postępowaniu habilitacyjnym, zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

Habilitant przedstawił jako osiągnięcie naukowe monografię pt. „Management Control Systems, Decision-Making, and Innovation Development. The CDI Model”. Monografia ta została wydana nakładem wydawnictwa Routledge w 2022 roku. W monografii w sposób kompleksowy omówiono tematykę wpływu systemu kontroli zarządczej na skuteczność i efektywność decyzji w obszarze rozwoju innowacji.

Praca liczy 338 strony i składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia, spisu tabel, rysunków, załączników, indeksu i bibliografii. Układ rozdziałów oceniam pozytywnie, jest logiczny, spójny i zintegrowany z postawionymi celami i hipotezami. Problem badawczy podejmowany w recenzowanej monografii sformułowany został następująco: jaka jest zależność pomiędzy systemem kontroli zarządczej, jakością decyzji a efektywnością systemu rozwoju innowacji.

Celem głównym pracy było opracowanie modelu prezentującego relacje między systemem kontroli zarządczej, jakością decyzji i efektywnością systemu rozwoju innowacji (s. 7).

Jako uzupełnienie celu głównego sformułowano następujące **cele szczegółowe**:

1. Przeprowadzenie konceptualizacji i sformułowanie definicji systemu kontroli zarządczej.
2. Dokonanie krytycznej oceny dotychczas opracowanych podejść do kontroli zarządczej oraz dopasowanie ich do charakterystyki systemu rozwoju innowacji.
3. Dokonane syntezy dotychczasowych badań, których przedmiotem była jakość podejmowanych decyzji.
4. Opracowanie modelu prezentującego przyczyny występowania niedoborów informacyjnych w ramach systemu rozwoju innowacji.
5. Zbudowanie systemu rozwoju innowacji produktowych w oparciu o systematyczny przegląd istniejących modeli koncepcyjnych.

6. Skonstruowanie wskaźnika umożliwiającego ocenę efektywności systemu rozwoju innowacji w oparciu o krytyczną ocenę istniejących wskaźników wykorzystywanych do prezentacji informacji o innowacjach.

7. Zrealizowanie kompleksowej oceny sytuacji w zakresie stosowanych systemów kontroli zarządczej, jakości decyzji związanych z innowacjami oraz sposobów organizacji systemów rozwoju innowacji w europejskich spółkach giełdowych.

Cele główny i cząstkowe zostały sformułowane poprawnie, jednoznacznie i adekwatnie. Wskazują na zamiary badawcze związane z głównym celem badania Habilitanta. Warto podkreślić, że przyjęte cele pracy są ambitne, a ich realizacja stanowi istotne wyzwanie naukowe i może mieć także duże znaczenie aplikacyjne.

Na podstawie rozważań i analizy założeń autorskiego modelu „Kontrola zarządcza – Decyzja – Innowacja (CDI)” sformułowano **42 hipotezy**, które dotyczą mechanicznego i organicznego systemu kontroli i ich pozytywnego wpływu na skuteczność i efektywność rozwoju innowacji w 7 obszarach funkcjonalnych. Hipotezy te dotyczą następujących obszarów funkcjonalnych kontroli innowacji: generowanie pomysłów, selekcja pomysłów, badania rozwoju, testowanie, komercjalizacja i monitorowanie.

Moim zdaniem Habilitant przesadził z weryfikacją takiej liczby hipotez. Każda hipoteza wymaga czytelnego opisu przyjmowanych założeń, podania kontekstu czyli sformułowania ograniczeń w monografii (specyfikacja granic, ocena związków lub relacji z innymi wysuniętymi hipotezami). Jeśli przykładowo bada się efektywność innowacji, to konieczne jest uwzględnienie takich czynników jak system motywacji czy kultura innowacyjna. Nadmiernym założeniem jest przyjęcie, że te różnice nie są istotne w badanych publicznych spółkach europejskich. Niestety realizacja tych wymagań nie została uwzględniona w opiniowanej monografii.

Rozdział pierwszy omawia ewolucję podejść do systemów kontroli zarządczej w przedsiębiorstwach. Habilitant przedstawia własną definicję systemu kontroli zarządczej (SKZ) na potrzeby niniejszej książki. Po krytycznym przedstawieniu przeglądu literatury na temat rodzajów SKZ, rozdział koncentruje się na opisie cech dwóch fundamentalnych systemów SKZ: mechanicznym i organicznym. Analizuje w ujęciu czasowym badania nad systemami SKZ i ich rolę w podejmowaniu decyzji, a także podejmuje się opisu zagadnienia niepewności.

Rozdział drugi zawiera przegląd podejść, jakie spotyka się w procesach rozwoju innowacji, gdy brak jest dostępu do posiadania niezbędnych informacji. Ważną część tego rozdziału stanowią rozważania na temat oceny jakości podejmowanych decyzji. Uznaje się, że ważnymi elementami jakości procesu decyzyjnego są miary skuteczności i efektywności. Wyróżniającą cechą tego rozdziału jest przedstawienie modelu braku informacji (I-D model).

Rozdział trzeci poświęcono rozwojowi innowacji. Analizuje się ewolucję klas modeli procesu innowacji produktów, dokonuje się przeglądu literatury poświęconej modelom innowacji. Na podstawie badania opracowuje się model systemu rozwoju innowacji produktowych (PID). Składa się on z funkcjonalnych składowych oraz złożonego indeksu innowacyjności (CII) prezentującego wejścia i wyjścia systemu.

Rozdział czwarty koncentruje się na powiązaniu systemów kontroli zarządzania z efektywnością procesu decyzyjnego i systemem innowacji. Przedstawia usystematyzowaną

procedurę budowania modelu i dostarcza szczegółów dotyczących modelu kontroli decyzji-innowacji (CDI). Ponadto operacjonalizuje wszystkie zmienne używane w modelu CDI.

Rozdział piąty koncentruje się na metodach zastosowanych w badaniu empirycznym do weryfikacji modelu CDI na próbie europejskich spółek giełdowych. Uwzględnia kontekst, otoczenie i koncepcję badania empirycznego, opisuje próbę badania. Podaje też sposób zbierania danych, łącznie z kwestionariuszem. W tym rozdziale omówiono procedury analizy danych, ze szczególnym uwzględnieniem modelowania równań strukturalnych (SEM). W ten sposób przedstawiono wszystkie techniki badawcze zastosowane do procesu weryfikacji sformułowanych hipotez.

Rozdział szósty przedstawia wyniki przeprowadzonych badań empirycznych i prezentuje kwestie dyskusyjne uzyskanych rezultatów. W istocie rozdział ten zawiera efekty weryfikacji wysuniętych hipotez badawczych. Zawiera opis praktyk MCS, jakość podejmowania decyzji oraz sposoby, w jakie systemy innowacyjne są organizowane w europejskich spółkach giełdowych. Ponadto opisuje bezpośredni i pośredni wpływ systemów kontroli zarządczych na jakość podejmowanych decyzji oraz wpływ jakości podejmowanych decyzji na złożony wskaźnik innowacyjności. Książka kończy się syntetycznym podsumowaniem zawierającym najważniejsze uzyskane rezultaty i rekomendacje adresowane dla praktyki biznesowej.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego dotyczy wkładu Habilitanta w zakresie teorii, metodyki i przydatności biznesowej. Moja ocena jest pozytywna z następujących powodów:

- 1) Monografia przedstawia jeden z najważniejszych problemów z jakimi muszą zmierzyć się przedsiębiorstwa we współczesnej cyfrowej konkurencji, którym jest zapewnienie ciągłego rozwoju innowacji i rentowności w długim okresie. W monografii dowodzi się, że bez prowadzenia właściwej kontroli zarządczej przedsiębiorstwa nie mogą zrealizować tego wyzwania.
- 2) Najważniejszym rezultatem metodycznym pracy było zbudowanie i empiryczna weryfikacja modelu „Kontrola zarządcza – Decyzja – Innowacja” i opracowanie kompozytowego wskaźnika innowacyjności. Monografia prezentuje oryginalną część metodyczną, o czym świadczy m.in. autorski model, który opisuje relacje w procesie zarządzania kontrolą poprzez ocenę jakości informacji, skuteczności i efektywności w przekroju całości procesu realizacji innowacji (generowanie pomysłów, selekcja pomysłów, badania, rozwój, testowanie, komercjalizacja i monitoring).
- 3) Aspekty teoretyczne przedstawione w pracy, w szczególności opis dwóch nurtów zarządczych kontroli (mechaniczny i organiczny), pokazanie cech i ewolucji tych koncepcji, a przede wszystkim naświetlenie związku przeprowadzonej kwerendy literatury z przyjętymi celami monografii zaskakują pomysłowością Habilitanta. Być może się mylę, gdyż dr D. Szutowski tego nie podaje, ale uważam, że wykorzystał w tym obszarze analiz technologii „sztucznej inteligencji” i metodę analizy tekstu.
- 4) Zastosowany w monografii model „Kontrola zarządcza – Decyzja – Innowacja (CDI)” wykazał, że występuje bezpośrednia i pośrednia pozytywna zależność pomiędzy mechanicznymi i organicznymi systemami kontroli zarządczej a skutecznością decyzji i efektywnością procesu ich podejmowania. Co więcej, stwierdził i udowodnił, że występuje bezpośrednia pozytywna zależność pomiędzy skutecznością decyzji i

efektywnością procesu ich podejmowania a kompozytowym wskaźnikiem innowacyjności.

- 5) Klarowna jest strona przekazu szczegółowych przyjętych rozwiązań metodycznych przez użycie schematów, tabel i rysunków .
- 6) Na podkreślenie zasługuje zweryfikowanie sformułowanego w monografii głównego celu i sformułowanych hipotez badawczych.

Dostrzegam też pewne słabości monografii, które są zdecydowanie o mniejszym znaczeniu niż postrzegane jej zalety. Przyjęta struktura merytoryczna monografii pośrednio wskazuje, że zarządcza kontrola poszukuje jakby swojej roli w kontynuowaniu rozwoju innowacji. Alternatywnie można by przyjąć, że punktem wyjściowym są odmienne cechy innowacji w konkurencji cyfrowej i wobec tego powstaje kluczowe pytanie jak zarządzać systemem kontroli w przedsiębiorstwie. W konsekwencji punktem początkowym monografii powinien być rozdział poświęcony specyfice współczesnych procesów innowacyjnych, a nie rozdział o zarządczych systemach kontroli. Przyjęty układ struktury merytorycznej monografii stwarza wątpliwość czy prezentowany zarządczy system kontroli odnosi się do charakterystyk współczesnych innowacji (np. fala innowacji technologicznych, innowacje produktowe odgrywają mniejszą rolę niż procesowe, innowacje w platformach cyfrowych, aktywa cyfrowe itp.).

Dr D. Szutowski wykorzystuje bogaty spis publikacji w każdym rozdziale opiniowanej książki. Jednak moim zdaniem nie są zachowane proporcje między literaturą cytowaną w języku polskim, a obcojęzyczną. Krajowe pozycje są potraktowane marginesowo.

Przydatność rekomendowanego systemu zarządzania kontrolą w obszarze innowacji w przyjętej koncepcji Habilitanta nie spowoduje, że zostanie on zaadaptowany powszechnie. Jest zbyt skomplikowany i w rezultacie nie zostanie transformowany do praktyki biznesowej przedsiębiorstw.

Moja ocena monografii habilitacyjnej jest wysoce pozytywna.

Ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego

Działalność naukowo-badawcza dr Dawida Szutowskiego koncentrowała się na problematyce związanej z dyscypliną zarządzania (innowacje, wspomaganie decyzji zarządczych oraz finanse i rachunkowość. Publikacje po doktoracie dotyczą trzech głównych nurtów:

- 1) zarządzanie innowacjami,
- 2) wspomaganie decyzji kierowniczych,
- 3) zarządzanie finansami i rachunkowością menedżerską.

Te zagadnienia są ściśle ze sobą powiązane i jednocześnie wpływają na jego działalność dydaktyczną, badawczą i popularyzatorską. Ważne jest to, że do oceny wybrałem pozycje kierując się swoimi aktualnymi zainteresowaniami spośród tych, które zostały wyróżniane przez dr Dawida Szutowskiego.

Ad 1) W pierwszym obszarze wybrałem do oceny publikację :

84

Dawid Szutowski, *Innovation and Market Value: The Case of Tourism Enterprises*. Difin, Warszawa 2016, 263 s.

Publikacja przedstawia w sposób oryginalny teoretyczne i praktyczne aspekty wpływu innowacji w branży turystycznej, a zwłaszcza ogłoszeń na kształtowanie się wartości firm. Prezentuje dobry warsztat naukowy, znajomość literatury, staranny dobór definicji kluczowych kategorii, znajomość budowy i metod szacowania parametrów modeli ekonometrycznych. Wartościowe wątki w publikacji stanowią: analiza ewolucji branży turystycznej w długim okresie od 1986 do 2015, wykorzystanie informacji o europejskich firmach turystycznych (111 spółek giełdowych), ocena zmian w wartości w krótkim i długim okresie. Razi przyjęta nadmierna liczba weryfikowanych hipotez – 18.

Ad 2) W drugim obszarze wybrałem do oceny artykuł:

Dorota Kosiorek, Dawid Szutowski, *Poznański rynek gastronomiczny - możliwości podziału na podstawie kryterium cenowego*. Debiuty ekonomiczne. UE, Poznań 2012, nr 12.

W tym krótkim artykule dokonuje się klasyfikacji placówek gastronomicznych na podstawie kryterium cenowego. Opisuje się rynek gastronomiczny przy aktywnym udziale w badaniu studentów oraz klasyfikuje się placówki gastronomiczne na trzy klasy: oferujące przede wszystkim „danie główne”, restauracje pełniące funkcje miejsca spotkań „przy drinku” i kawiarnie. Za pomocą metod ilościowych ustala się progi cenowe, poziom zróżnicowania cen, przedstawia problemy z dostępem danych oraz możliwości rozwoju rynku gastronomicznego w Poznaniu.

To badanie pokazuje możliwości integracji środowiska akademickiego poprzez włączenie studentów z kół naukowych w prowadzenie badań, pożyteczną rolę ilościowych badań dla rozwoju biznesu oraz jak praktyczne problemy mogą inspirować środowiska naukowe.

Ad 3) W trzecim obszarze wybrałem do oceny napisane fragmenty przez D. Szutowskiego - Część III, rozdział IV oraz Część IV rozdziały 1 i 2 w książce *„Analiza Finansowa przedsiębiorstwa z aspektami zrównoważonego rozwoju”*. (red. naukowa Grzegorz Mikołajewicz, Jarosław Nowicki). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2021.

Wybrane fragmenty rozdziałów książki poruszają standardowe zagadnienia finansowe takie jak: ustalenie progu rentowności dla produkcji jednoasortymentowej i wieloasortymentowej oraz analizę dźwigni (operacyjnej, finansowej i łącznej). Co ważne Habilitant nie ogranicza się do pokazania prostych wskaźników, ale dokonane obliczenia opierają się na realnych wynikach znanej spółki giełdowej. Bardziej zaawansowane problemy finansowe są poruszane w tych rozdziałach, które dotyczą sposobów analizy wartości niematerialnych w działalności innowacyjnej czy kwestie badania aspektów prawnych i ekonomicznych upadłości (weryfikacja znanych dyskryminacyjnych modeli krajowych i światowych). Zajmuje się on też zagadnieniem analizy zagrożeń związanych z manipulacjami sprawozdań finansowych i metodami ich detekcji.

Habilitant wykazał, że potrafi współpracować w zespołach oraz przedstawiać czytelnie zagadnienia finansowe, które są przedmiotem rozważań i podejmowanych „trudnych decyzji”

54

przez zarządy spółek giełdowych czy przedsiębiorstwa. Z jego publikacji wynika dążenie do wykorzystania różnej klasy metod ilościowych.

Moja sumaryczna ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego jest wysoce pozytywna.

Syntetyczna charakterystyka ilościowego dorobku publikacyjnego dr Dawida Szutowskiego i po uzyskaniu stopnia doktora

Tabela 1. Ilościowe zestawienie dorobku publikacyjnego po uzyskaniu stopnia doktora

Wyszczególnienie	Liczba publikacji		
	Ogółem	Indywidualnych	Zbiorowych
1. Monografie naukowe	2	2	-
2. Redakcja monografii naukowych	1	-	1
3. Rozdziały w monografiach naukowych	22	16	6
4. Artykuły w czasopismach znajdujących się w bazie JCR i posiadające Impact Factor	6	4	2
5. Pozostałe publikacje nie wymienione w pkt 4.	25	13	12
Artykuły w innych czasopismach	6	2	4
RAZEM	62	37	25

Źródło: Załącznik 4, s. 18.

Liczba publikacji przed uzyskaniem stopnia doktora liczyła 13 pozycji, z tego 9 napisanych indywidualnie i 7 artykułów napisanych w języku angielskim. Zatem wzrost aktywności publikacyjnej Habilitanta nie pozostawia żadnych wątpliwości.

Warto docenić też aktywny udział Habilitanta w konferencjach międzynarodowych, nie tylko jako prezentera referatów, ale jako organizatora.

Należy podkreślić, że Habilitant wykazał staranność i rzetelność w udokumentowaniu swojej naukowej aktywności (wskaźniki Hirsha, liczby cytowań, udział w konferencjach, w projektach badawczych). I tak indeks Hirsha dla Web of Science i Scopus wynosi 4, według miar Google Scholar – 6.

Dr D. Szutowski pełnił funkcję recenzenta oceniającego wnioski o finansowanie badań w NCN od 2019 r. Wykazał się uczestnictwem bądź członkostwem w międzynarodowych

53

organizacjach: Eurasia Business and Economic Society, International Association of Controllers i Global International Scientific Analytical Project.

Habilitant był kierownikiem grantu finansowanego przez NCN w ramach konkursu OPUS pt. „Jakość decyzji w procesie innowacyjnym w przedsiębiorstwach biotechnologicznych” realizowanego w latach 2019-2021. Realizował też grant NCN w ramach konkursu Preludium pt. „Wpływ innowacji na wartość przedsiębiorstw hotelarskich” w latach 2015 -2017.

Moja ocena jest wysoce pozytywna.

Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego

Habilitant jest aktualnie zatrudniony w Katedrze Controllingu, Analizy Finansowej i Wyceny, w Instytucie Rachunkowości i Zarządzania Finansami, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu od 2016 roku.

W dokumentacji wskazano szeroki zakres prowadzonych zajęć i obowiązków dr Dawida Szutowskiego w obszarze działalności dydaktycznej. Warto zwrócić uwagę na zajęcia prowadzone w UE w Poznaniu, które obejmują niemal wszystkie obszary zaliczane do dyscypliny finansów, łącznie z problematyką wyceny. Prowadzi zajęcia także w języku angielskim. Koncentruje się na zajęciach prowadzonych dla studentów studiów stacjonarnych i Studiach Podyplomowych. Pełnił funkcje promotora pomocniczego. Opiekuje się dwoma studenckimi kołami naukowymi.

Habilitant prowadził działalność w przygotowaniu pomocy dydaktycznej dla studentów w dość skromnym zakresie (3 rozdziały w książce „Analiza finansowa przedsiębiorstwa z aspektami zrównoważonego rozwoju”).

Prowadzona działalność przez dr D. Szutowskiego została doceniona, uzyskał 7 stypendiów naukowych i indywidualną nagrodę I stopnia przyznaną przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2019 roku.

Widoczna jest też działalność organizacyjna Habilitanta:

- Senator UE w Poznaniu na kadencję 2020-2024,
- Członek Komisji Rektorskiej ds. Jakości Edukacji,
- Członek Zespołu Roboczego ds. Badania Satysfakcji Pracowników UE w Poznaniu,
- Członek Komisji ds. Strategii Naukowej Instytutu Rachunkowości i Zarządzania Finansami,
- Członek Komisji ds. Nostryfikacji Dyplomów i Tytułów Uzyskanych za granicą.

W działalności popularyzacyjnej aktywność dr D. Szutowskiego przedstawiała się następująco:

- Opiekun studentów w konkursie akademickim 24 hours,
- Autor artykułu popularyzującego rolę finansowych aspektów rozwoju sektora biotechnologicznego,
- Został nominowany przez redakcję „Głosu Wielkopolskiego” do tytułu Osobowość Roku 2019,
- Komitet Centrum Inteligentnego Rozwoju przyznało nominację do nagrody Naukowiec Przyszłości 2021.

Syntetyczna ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego Habilitanta jest pozytywna.

Konkluzja

Końcowa ocena jest wypadkową ocen częściowych: dorobku naukowo-badawczego (w tym w szczególności głównego osiągnięcia), działalności dydaktycznej, popularyzatorskiej, eksperckiej, organizacyjnej i współpracy międzynarodowej.

We wszystkich tych obszarach moja ocena jest pozytywna, a w przypadku monografii i pozostałego dorobku naukowo-badawczego wysoce pozytywna. W szczególności należy podkreślić znaczny wkład w rozwój dyscypliny, jaką monografia wnosi do osiągnięć naukowych; ważne są przy tym zarówno walory naukowe - teoretyczne, metodyczne jak i w mniejszym stopniu praktyczne zaproponowanego modelu.

Popieram zatem wniosek o nadanie dr Dawidowi Szutowskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Warszawa 01.06.2022

Stanisław Kasiewicz